

Patriarhul Daniel: Rugăciunea creștinului, chiar făcută în singurătate, este solidară, nu solitară

Patriarhul Daniel a transmis luni, în deschiderea lucrărilor Conferinței pastoral-misionare semestriale de primăvară a clerului din Arhiepiscopia Bucureștilor, că rugăciunea este un act de comuniune: „Rugăciunea creștinului, chiar și atunci când este făcută în singurătate, în casa sau în chilia lui, nu este o rugăciune solitară, ci solidară, în comuniune cu întreaga Biserică aflată în rugăciune și luminată de harul Domnului nostru Iisus Hristos”.

„Ca membre ale Trupului tainic al lui Hristos, credincioșii sunt uniți prin har întreolaltă, suferința unuia fiind purtată de întreaga comunitate eclesială, potrivit îndemnului apostolic”, a mai afirmat Patriarhul României.

„În acest sens, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae spune că rugăciunea «poate fi socotită și ca un mijloc de transcendere a oamenilor de la viața închisă în egoism și în lume la viața de comunicare în Dumnezeu, ca împărăție a Lui»”, a mai explicat Preafericirea Sa.

Text integral:

2022 – Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2022 drept Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului și Anul comemorativ al Sfinților isihasți Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț.

Cunoașterea lui Dumnezeu, ca principală condiție spre a dobândi Împărăția lui Dumnezeu: „Aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis” (Ioan 17, 3), este strâns legată de rugăciune, deoarece doar prin rugăciunea asiduă omul poate ajunge la cunoașterea prin har a lui Dumnezeu și unirea cu El. Fiind creat după chipul lui Dumnezeu (cf. Facere 1, 27), omul se poate desăvârși doar printr-o strânsă comuniune cu Dumnezeu. Iar Hristos Domnul, Dumnezeu adevărat și om adevărat, este tainic prezent în inima celor care se află în comuniune de iubire cu El, potrivit făgăduinței Sale: „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20). Rugăciunea creștinului, chiar și atunci când este făcută în singurătate, în casa sau în chilia lui, nu este o rugăciune solitară, ci solidară, în comuniune cu întreaga Biserică aflată în rugăciune și luminată de harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh (cf. 2 Corinteni 13, 13).

Ca membre ale Trupului tainic al lui Hristos, credincioșii sunt uniți prin har întreolaltă, suferința unuia fiind purtată de întreaga comunitate eclezială, potrivit îndemnului apostolic: „Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos” (Galateni 6, 2), dar și potrivit sfatului duhovnicesc: „Să vă rugați unul pentru altul” (Iacov 5, 16). În acest sens, Părintele Profesor Dumitru Stăniloae spune că rugăciunea „poate fi socotită și ca un mijloc de transcendere a oamenilor de la viața închisă în egoism și în lume la viața de comunicare în Dumnezeu, ca împărăție a Lui. Rugăciunile indică o astfel de transcendere, sau o ieșire a omului închis în egoism, spre Dumnezeul Cel în Treime, sau al iubirii, chiar când se cer în rugăciuni bunuri necesare vieții pământești, drept condiții de pregătire pentru împărăția lui Dumnezeu”[1].

Rugăciunea fierbinte și stăruitoare este mărturie a faptului că Sfântul Duh este lucrător în om, sprijinindu-l și întărindu-l întru buna lucrare spre dobândirea mântuirii, după cum ne învață Sfântul Apostol Pavel, zicând: „Și Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite” (Romani 8, 26). Astfel, prin rugăciune, omul se unește cu Dumnezeu, făcându-se părtaș iubirii dumnezeiești, iar Dumnezeu, prin harul Său, luminează sufletul omului care se roagă, încât rugăciunea devine conlucrare a omului cu Dumnezeu, după cum spune Sfântul Grigorie Palama.

Fără rugăciune nu este Biserică și nici viață creștină, pentru că numai Hristos prin harul Duhului Sfânt dăruiește viață sfântă membrilor Bisericii și îi ajută să rămână în comuniune cu Hristos: „Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădița nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viță, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne întru Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine se aruncă afară ca mlădița și se usucă; și le adună și le aruncă în foc și ard. Dacă rămâneți întru Mine, și cuvintele Mele rămân în voi, cereți ceea ce voiți și se va da vouă” (Ioan 15, 4-7). Când creștinul se roagă și face eforturi pentru a se uni cu Hristos, prin rugăciune, prin pocăință și prin Sfânta Euharistie, Hristos curățește mlădița „ca mai multă roadă să aducă” (Ioan 15, 2). Însă, când omul nu se interesează de propria lui mântuire și se rupe în mod egoist de comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii, atunci el „se aruncă afară ca mlădița și se usucă” (Ioan 15, 6), adică pierde participarea la comuniunea de iubire și viață veșnică din Împărăția Cerurilor.

Rugăciunea a fost numită de către unii Sfinți: „respirația sufletului”, „termometrul credinței”, „lucrarea minții”, „lumina inimii” etc. Creștinul ortodox este îndemnat să se roage cât mai mult, adică neîncetat (cf. 1 Tesaloniceni 5, 17), fiindcă rugăciunea aduce multă iubire sfântă în inimă, ne unește cu Dumnezeu, ne ajută să vedem în fiecare om un frate și în fiecare frumusețe a creației un dar al lui Dumnezeu. Rugăciunea ne ajută să înfruntăm greutățile vieții și să pregustăm încă din lumea aceasta tăria și bucuria Învierii și a vieții veșnice. Nimic nu poate înlocui rugăciunea și nicio activitate nu este mai de preț decât ea, fiindcă ea ne dă inspirație și putere pentru cuvântul frumos și fapta bună [...]. Rugăciunea este biruința asupra înstrăinării omului de Dumnezeu, de sine însuși și de semenii, ea este izvor de bucurie și devine viața vieții noastre[2].

Paginile Sfintei Scripturi conțin nu doar foarte multe îndemnuri de a ne ruga, ci și exemple de oameni rugători și de rugăciuni, începând cu exemplul lui Enos, fiul lui

Set, despre care Scriptura menționează că este primul dintre oameni care a început „a chema numele Domnului Dumnezeu” (Facerea 4, 26) și până la îndemnul îngerului din ultimul capitol al Apocalipsei Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan: „Lui Dumnezeu închină-te!” (Apocalipsa 22, 9).

Hristos Domnul îi învață pe ucenicii Săi Rugăciunea Domnească sau Tatăl nostru, îndemnându-i pe ucenicii Lui să se roage cu multă stăruință și neconținut (cf. Luca 18, 1-8), iar Sfântul Apostol Pavel îi îndeamnă pe credincioși la rugăciunea permanentă, spunând: „Rugați-vă neîncetat!” (1 Tesaloniceni 5, 17). Astfel, vedem că Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți nu înțelegeau prin rugăciune doar o acțiune formală exterioară, ci considerau că toți creștinii sunt chemați să-și transforme întreaga viață în rugăciune, adică o stare permanentă de comuniune a sufletului cu Dumnezeu. Sfântul Vasile cel Mare explică, într-o omilie a sa, ce înseamnă acest lucru: „Rugăciunea este o cerere făcută lui Dumnezeu de credincioși pentru dobândirea unui bine. Nu e nevoie negreșit ca cererea să se facă numai prin cuvinte și nici nu socotesc că Dumnezeu are trebuință să-I amintim prin cuvinte de dorințele noastre, pentru că El știe cele ce ne sunt de folos, chiar dacă noi nu-I cerem. Ce vreau să spun? Că nu trebuie să facem rugăciunile rostind silabele cuvintelor, ci mai bine împlinind puterea rugăciunii prin libera voință a sufletului nostru și prin virtute, care să se întindă pe tot cursul vieții noastre [...]. Așa făcând, «te vei ruga neîncetat». Nu-ți faci rugăciunea cu cuvinte, dar, unindu-te tot timpul vieții tale cu Dumnezeu prin purtarea ta, viața ta va fi o rugăciune continuă și neîntreruptă”[3]. Cu alte cuvinte, mintea și inima creștinului vor fi permanent îndreptate spre Dumnezeu, spre Hristos Domnul.

Sfântul Simeon Noul Teolog, aprofundând teologia patristică de până la el, scria: „Cel care a cuprins rugăciunea neîncetată a cuprins totul în această faptă și nu mai are nevoie să laude pe Domnul de șapte ori, ziua, seara, dimineața și la prânz, dat fiind că el a săvârșit deja rugăciunile și cântările datorate la vremea și ceasul hotărât”[4].

În legătură cu rugăciunea neîncetată sau monologică, așa cum a mai fost numită, Sfântul Grigorie Palama spune: „Tot cel ce se numește de la Hristos (tot creștinul), în orice ceată ar fi el, trebuie să lucreze rugăciunea neîncetată, după îndemnul apostolesc «Rugați-vă neîncetat!» [...]. Nu doar monahii cei din afara lumii, ci și bărbații, și femeile, și pruncii, și înțelepții, și necărturarii, și toți laolaltă aceasta s-o învețe asemenea, și spre lucrul acesta să-și aibă toată silința”[5]. De asemenea, Sfântul Cuvios Părinte Paisie de la Neamț îi îndemna pe toți creștinii să se roage cu această rugăciune, scriind despre foloasele ei: „Sfințita rugăciune a minții, după puterea învățăturilor (scrierilor) purtătorilor de Dumnezeu Părinți, lucrată prin harul

lui Dumnezeu, îl curăță pe om de toate patimile, îl îndeamnă spre cea mai sânguincioasă păzire a poruncilor lui Dumnezeu și îl păzește nevătămat de toate săgețile vrăjmașilor și de înșelări”[6].

Binecuvântăm deschiderea lucrărilor Conferinței pastoral-misionare a clericilor din Arhiepiscopia Bucureștilor și ne rugăm Preabunului Dumnezeu, Cel slăvit și închinat în Treime, să reverse darurile Sale cele bogate asupra tuturor slujitorilor sfintelor altare, spre a împlini tot mai mult datoria de a se ruga pentru mântuirea credincioșilor care le-au fost încredințați și de a-i învăța pe aceștia, cu timp și fără timp, lucrarea rugăciunii prin care vin în sufletul omului bucuria și pacea dăruite de Hristos Domnul celor ce iubesc pe Dumnezeu.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

NOTE

[1] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Ed. IBMBOR, București, 2004, p. 9.

[2] † Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Rugăciunea-izvor de bucurie”, cuvânt înainte la Carte de rugăciuni, Ed. IBMO, București, 2014, pp. 4-5.

[3] Sfântul Vasile cel Mare, „Omilia a V-a. La Mucenița Iulita”, III-IV, în *Omiliile și cuvântări*, traducere din limba greacă și introducere de pr. Dumitru Fecioru, text revăzut și notă asupra ediției de Constantin Georgescu, coll. *Părinți și Scriitori Bisericești* (serie nouă), vol. 1, Ed. BASILICA, București, 2009, pp. 100-103.

[4] Sfântul Simeon Noul Teolog, „Una sută capete de Dumnezeu cuvântătoare și făptuitoare (teologice și practice)”, 100, în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. VII, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMBOR, București, 1977, p. 95.

[5] Filothei al Constantinopolului, *Encomion la Sfântul Grigorie Palama* (Ἐγκόμιον εἰς ἅγιον Γρηγόριον Παλαμᾶν), în PG 151, 573 CD.

[6] Sfântul Paisie de la Neamț, *Cuvinte și scrisori duhovnicești*, vol. II, ediția a II-a, selectate și traduse în limba română de Valentina Pelin, cu o prefață de Virgil Câdea, Ed. Doxologia, Iași, 2010, p. 173.

basilica.ro